

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ / ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 2025–2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки й технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.

Реалізація мети забезпечується насамперед формуванням в учнів ключових компетентностей і наскрізних умінь. Технологічна освітня галузь має важливі завдання та особливості реалізації її змісту, унікальні можливості для інтеграції знань з різних наук, демонстрації їх цінності й застосування на практиці. Вивчення технології, що є прикладною наукою, тісно пов'язане із засвоєнням біології, фізики, хімії, математики, інформатики та низки інших наук.

Формування ключових компетентностей здійснюється через компетентнісний потенціал освітньої галузі засобом проєктної технології, що дозволяє вчителю моделювати різноманітні навчальні ситуації, створювати навчальне середовище для учнів, у якому розвиватимуться всі наскрізні вміння, притаманні ключовим компетентностям. Компетентнісний потенціал технологічної освітньої галузі висвітлено в додатку 11 до Державного стандарту базової середньої освіти.

Згідно з Державним стандартом базової середньої освіти, на основі якого проєктуються освітні та модельні навчальні програми, ядром знань у технологічній освітній галузі є: проєктування; методи проєктування; винахідництво, підприємництво, професійні наміри; цифрові пристрої; традиційні технології декоративно-ужиткового мистецтва; автентичність; стилізація; етностиль; дизайн у декоративно-ужитковому мистецтві; технологічний процес; роботизація, самозарядність у побуті: організація побуту; правила безпечної експлуатації побутової техніки, засобів праці; безпечне самообслуговування; компетентності для особистісного зростання, кар'єри, ринку праці; підприємливість як запорука життєвого успіху; поняття про маніпуляції в медіа.

У 2025–2026 навчальному році викладання технологій / трудового навчання в закладах загальної середньої освіти здійснюватиметься відповідно до: законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392. Виконання вимог зазначених документів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності.

В освітній процес закладів загальної середньої освіти поетапно впроваджується навчальний предмет «Технології», що цілісно реалізує вимоги технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти.

Предмет «Технології» викладатиметься відповідно до нової редакції Типової освітньої програми для 5–9 класів, затвердженої наказом МОНУ 19.02.2021 № 235 (у редакції наказу МОНУ від 09.08.2024 № 1120). На основі державного стандарту й типової освітньої програми розроблено модельні навчальні програми для базового навчального предмета «Технології. 5–6 класи», «Технології 7–9 класи», які мають гриф Міністерства освіти і науки України та розміщені на офіційному сайті: <https://surl.li/qkraah>.

Звертаємо увагу, що модельні навчальні програми на рівні закладу освіти мають бути конкретизовані в навчальні програми. На основі обраної модельної навчальної програми вчителем розробляється навчальна програма предмета з урахуванням матеріально-технічних можливостей закладу та запитів учнів. Навчальна програма обов'язково має бути затверджена педагогічною радою закладу.

У Новій українській школі предмет «Технології» вивчається впродовж двох циклів: I цикл (адаптаційний) – 5–6 класи та II цикл (базового предметного навчання) – 7–9 класи.

У 2025–2026 навчальному році у 8-х класах закладів загальної середньої освіти стартує новий етап реформи НУШ, який передбачає продовження впровадження циклу базового навчання. Оновлений зміст технологічної освітньої галузі для 8 класу в межах Нової української школи у 2025 році продовжує розвивати ключові компетентності, закладені в попередніх класах, та готувати учнів до свідомого вибору майбутнього професійного шляху. Основний акцент робиться на практичній діяльності, проєктному навчанні та інтеграції знань з різних освітніх галузей.

Предмет «Трудове навчання» у 9 класах у 2025–2026 навчальному році викладатиметься відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої наказом МОНУ від 20.04.2018 № 405 (<https://mon.gov.ua/npa/prozatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyiprogrami-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ii-stupenya>). Слід зазначити, що у 9 класі проєкти виконують з урахуванням уже засвоєних технологій і відповідних знань, умінь, навичок, набутих учнівством у попередніх класах.

Викладання технологій у 10–11 класах здійснюється згідно з Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженою наказом МОНУ від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОНУ від 28.11.2019 № 1493 зі змінами, внесеними наказом МОНУ від 31.03.2020 № 464). Навчальний предмет «Технології» віднесено до вибірково-обов'язкових, на вивчення яких у навчальному плані передбачено 105 годин. Можливі варіанти, за якими предмет вивчається в 10 і в 11 класах (70+35 чи 35+70 відповідно). Навчання здійснюється за програмою, затвердженою наказом МОНУ від 23.10.2017 № 1407 (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-dlya-10-11-klasiv>).

У сучасних умовах на заняттях з технологій / трудового навчання необхідно ознайомлювати учнів з технологіями виготовлення виробів, що не потребують додаткового обладнання. Саме тому застосування технологій декоративно-ужиткового мистецтва забезпечує можливість власноруч створювати вироби, послуги, проєкти для власних потреб та потреб довкілля. Етностиль як джерело творення народного мистецтва дозволяє переосмислити мистецькі традиції як джерела продукування ідей у проєктуванні нових виробів. У цьому допоможуть забуті традиційні технології виготовлення виробів та нові осучаснені техніки.

Крім того, на сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» можна знайти електронні версії підручників, які є не просто джерелом інформації, а інструментом для формування всебічно розвиненої особистості, здатної до практичної діяльності, творчого мислення та успішної адаптації в сучасному світі: <https://surli.cc/hddyyu>.

Учителю технологічної освітньої галузі важливо відчувати тенденції інноваційних змін у системі освіти, розуміти сутність й особливості педагогічних технологій, саме тому на базі МОШПО функціонує освітнє середовище – творча майстерня «Гармонія», що дає можливість педагогам Миколаївської області вивчати різні техніки декоративно-прикладного мистецтва, сучасні тенденції дизайну, обмінюватися досвідом. З матеріалами заходів можна ознайомитись за покликанням: <http://surli.li/dyxrse>.

Рекомендуємо корисні інтернет-ресурси для учасників освітнього процесу:

- сайт учителя технологій / трудового навчання Дмитра Миколайовича Луп'яка (за досвідом роботи педагога-практика): <https://dmytro.lupiak.com/>;
- відеозаписи конкурсних випробувань переможців Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації технології / трудове навчання: <https://surli.cc/zdhvtb>;
- сайт всеукраїнської онлайн-школи, де представлені відеоуроки, тести, завдання для школярів та вчителів: <https://lms.e-school.net.ua/>;

- практичний посібник «Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7–9 класах», автори: Туташинський В. І., Тарара А. М., Мачача Т. С., Вдовченко В. В.: <http://surl.li/geoxjs>;
- Самотужки – сайт, на якому розміщено майстер-класи з виготовлення декоративно-ужиткових та дизайнерських виробів: <http://surl.li/hjuuxg>;
- Освіторія – освітній портал з багатоманітними ресурсами для вчителів та учнів: <https://osvitoria.media/>;
- Всеосвіта – сайт, що містить навчальні матеріали для різних предметів, у тому числі трудового навчання: <https://vseosvita.ua/>;
- Khan Academy – платформа з навчальними відеоуроками та практичними завданнями з різних предметів: <https://www.khanacademy.org/>;
- УЦОЯО (Український центр оцінювання якості освіти) – офіційний портал, який надає доступ до завдань та тестів з різних предметів, зокрема трудового навчання: <https://testportal.gov.ua>. Доцільно використовувати цей ресурс для перевірки знань і практики розв’язування завдань;
- сайт Міністерства освіти і науки України, на якому висвітлено інформацію про програми, методичні рекомендації та навчальні матеріали з технологій / трудового навчання: <https://mon.gov.ua/>.